

Sygn. akt I ACa 1074/15

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SA Ewa Kaniok (spr.)

Sędziowie: SA Katarzyna Polańska – Farion

SO del. Agnieszka Wachowicz – Mazur

Protokolant: protokolant sądowy Katarzyna Szyszka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2016 r. w W.

sprawy z powództwa M. O.

przeciwko (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą
w W.

o ustalenie i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 2 października 2014 r., sygn. akt XXIV C 367/13

postanawia:

1. **odrzuć apelację;**

2. **zasądzić od M. O. na rzecz (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.**

Katarzyna Polańska – Farion Ewa Kaniok Agnieszka Wachowicz – Mazur

Sygn. akt I ACa 1074/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 8 kwietnia 2013 roku M. O. wystąpił przeciwko M. (...) Funduszy Inwestycyjnych SA w W. o ustalenie nieważności umów z 21 czerwca 2007 r. zawartych przez niego z (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. w W. dotyczących nabycia jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych o nr rejestru (...) i (...) na podstawie art. 58 § 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c. w zw. z art. 14, 18 i 19 dyrektywy nr 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID); zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kwoty 307.010 zł z odsetkami ustawowymi od 3 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty, oraz kosztami procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że 21 czerwca 2007 r. nabył 682,310 jednostek uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. o nazwie m. (...) akcji o nr rejestru (...) za kwotę 230.000 zł oraz 778,673 jednostek uczestnictwa w funduszu inwestycyjnym tego samego podmiotu o nazwie m. (...) małych i średnich spółek o nr rejestru (...) za kwotę 105.000 zł.

Wartość jednostek uczestnictwa w funduszu akcji zmniejszyła się z 230.000 zł do kwoty 126.193,23 zł., zaś w wyniku odkupienia jednostek uczestnictwa (...) małych i średnich spółek uzyskał 60.082,41 zł, a więc również niższą kwotę niż przy ich nabyciu. Tym samym poniósł szkodę. Powód przed nabyciem jednostek uczestnictwa nie został poinformowany o ryzyku finansowym związanym z ich nabyciem. Przed dokonaniem transakcji pracownik pozwanej R. Z. (1) przekonywał powoda o gwarantowanym zysku na poziomie 15 - 20% netto w skali roku, oraz zapewniał, iż taka tendencja utrzyma się minimum do Euro 2012. Powód zdecydował się nabyć jednostki uczestnictwa w obu funduszach wyłącznie dlatego, że był w błędnym przekonaniu, że są to bezpieczne transakcje, został zatem podstępnie wprowadzony w błąd (art. 86 k.c.) oraz wykorzystano jego brak doświadczenia (art. 388 k.c.). Powyższe wykrył 21 października 2010 r., zaś 21 października 2011 r. złożył pozwanej oświadczenie woli o odstąpieniu od ww. umów powołując się na wadę oświadczenia woli w postaci błędu.

Powód wskazał, że pozwana naruszyła przedkontraktowy standard informacyjny określony w art. 14, 18 i 19 dyrektywy nr 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych (MiFID).

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że od 2001 r. prowadzi działalność regulowaną w zakresie zarządzania funduszami inwestycyjnymi. Wśród zarządzanych przez TFI funduszy inwestycyjnych znajdowały się fundusze (...) (...) Akcje oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek.

Pozwana w pierwszym rzędzie podniosła zarzut braku po jej stronie legitymacji biernej do występowania w procesie, bowiem towarzystwo funduszy inwestycyjnych jest jedynie organem funduszy inwestycyjnych, które stanowią odrębne osoby prawne.

Niezależnie od powyższego pozwana powołując się na treść art. 442¹ § 1 k.c. podniosła zarzut przedawnienia żądania naprawienia szkody. Nadto wskazała, że roszczenie w tym zakresie wymaga popełnienia przez pozwaną deliktu co nie nastąpiło, bowiem R. Z. (1) nie był jej pracownikiem. Z tego też względu nie można również pozwanej stawiać zarzutu podstępnego działania lub wyzysku. Ponadto nawet gdyby uznać twierdzenia powoda za prawdziwe, to termin do złożenia oświadczenia o odstąpieniu od skutków prawnych oświadczenia woli upłynął bezskutecznie bowiem najpóźniej w 2008 r. w czasie spotkania z R. Z. (2) i B. S. powód musiał uświadomić sobie swój rzekomy błąd.

W piśmie z 12 sierpnia 2013 r. powód z ostrożności procesowej w razie stwierdzenia przez Sąd, że roszczenie objęte pozwem skierować należy przeciwko funduszom inwestycyjnym, a nie pozwanej, wniósł o dopozwanie funduszy inwestycyjnych o nr rejestru (...) i (...).

Następnie w piśmie procesowym z 19 lutego 2014 r. powód stwierdził, że wskazanie jako strony pozwanej M. Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. zamiast M. Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, w który 28 grudnia 2007 r. przekształciły się fundusze (...) (...) Akcji i (...) (...) Małych i Średnich Spółek, w których jednostki uczestnictwa nabył powód nastąpiło, omyłkowo i oświadczył, że dokonuje w tym zakresie sprostowania.

Wyrokiem z dnia 2 października 2014 r., Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od M. O. na rzecz (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w W. kwotę 7.251 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z 20 listopada 2001 r. Komisja Papierów Wartościowych i Giełd udzieliła (...) (...) Inwestycyjnych S.A. w W. zezwolenia na wykonywanie działalności polegającej na tworzeniu funduszy inwestycyjnych i zarządzaniu nimi, reprezentowaniu ich wobec osób trzecich oraz zarządzaniu zbiorczym portfelem papierów wartościowych. Wśród funduszy inwestycyjnych reprezentowanych przez pozwaną znajdowały się M. (...) Akcji oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek. Od 28 grudnia 2007 r. decyzją Komisji Nadzoru Finansowego fundusze te zostały przekształcone w (...) Fundusz Inwestycyjny Otwarty.

W dniu 18 czerwca 2007 r. powód złożył, opatrzone własnoręcznym podpisem, pierwsze zlecenie nabycia jednostek uczestnictwa w M. (...) Małych i Średnich Spółek oświadczając jednocześnie, że zna i akceptuje treść statutu funduszu. Tego samego dnia powód złożył dyspozycję przelewów kwoty 230.000 zł na rachunek bankowy M. (...) Akcji oraz 105.000 na rachunek bankowy (...) (...) Małych i Średnich Spółek. Ostatecznie 21 czerwca 2007 r. powód nabył za powyższe kwoty 682,310 jednostek uczestnictwa w (...) (...) Akcji oraz 778,673 jednostek uczestnictwa w M. (...) Małych i Średnich Spółek.

Zgodnie z § 2 ust 6 statutu, przedmiotem działalności funduszu jest lokowanie środków pieniężnych zebranych publicznie, w określone w Ustawie papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe, w najlepiej pojętym interesie uczestników funduszu i zgodnie z celem inwestycyjnym określonym w statucie, przestrzegając zasad ograniczenia ryzyka inwestycyjnego. Stosownie do § 5 ust 3 statutu funduszu, ze względu na podwyższone ryzyko dokonywanych inwestycji, wartość jednostki uczestnictwa może podlegać dużym wahaniom zależnym od koniunktury na rynku akcji. Z kolei § 5 ust 4 statutu wskazywał, że fundusz dołoży wszelkich starań dla realizacji celu inwestycyjnego (wzrost wartości aktywów funduszu w wyniku wzrostu wartości lokat) ale nie gwarantuje jego osiągnięcia.

25 czerwca 2007 r. powód zawarł z Bank (...) S.A. w W. umowę pożyczki w kwocie 150.000 zł. Powód spłacił pożyczkę w całości 30 czerwca 2010 r.

W dniu 29 czerwca 2010 r. zgodnie ze złożoną dyspozycją, fundusz dokonał wykupienia wszystkich posiadanych przez powoda jednostek uczestnictwa w Subfunduszu Akcji (powstałym z przekształcenia (...) (...) Akcji) za kwotę 126.193,23 zł. Z kolei 17 stycznia 2011 r. zgodnie ze złożoną dyspozycją, fundusz dokonał wykupienia wszystkich posiadanych przez powoda jednostek uczestnictwa w Subfunduszu Małych i Średnich Spółek (powstałym z przekształcenia M. (...) Małych i Średnich Spółek) za kwotę 60.082,41 zł.

Pismem z 21 października 2010 r. powód zwrócił się z prośbą o udzielenie informacji, czy stałą praktyką Banku (...) S.A. jest brak wskazania przez pracownika, że inwestycja może przynieść straty przy jednoczesnym zapewnieniu o gwarantowanym zysku na poziomie 15 - 20% rocznie. Następnie pismem z 21 października 2011 r. powód złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń złożonych 21 czerwca 2007 r. (...) (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. w postaci zawarcia transakcji nabycia jednostek uczestnictwa o nr rejestru (...) i (...). W treści pisma powód wskazał, że przedmiotowe oświadczenia zostały złożone wskutek podstępnego działania R. Z. (1), który zapewniał go o gwarantowanym zysku i w konsekwencji wywołał u powoda błędne przekonanie, że zawarcie tychże transakcji wolne jest od ryzyka.

Kolejnym pismem z 9 grudnia 2010 r. skierowanym do Banku (...) S.A. powód zażądał zapłaty odszkodowania z tytułu szkód poniesionych w związku z zawartą umową pożyczki oraz nabyciem jednostek uczestnictwa w (...) (...) Akcji. Następnie 15 grudnia 2011 r. pismem skierowanym do Banku (...) S.A. i Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. powód wezwał do zapłaty kwoty 307.009,80 zł tytułem odszkodowania, w związku z dokonanymi przez niego dwiema transakcjami nabycia jednostek uczestnictwa oraz innymi kosztami związanymi z zawarciem tych transakcji.

16 kwietnia 2012 r. powód złożył do Sądu Rejonowego dla Warszawy M. w W. wniosek o zawiązanie do próby ugodowej, w którym wezwał Bank (...) S.A. do zapłaty na swoją rzecz kwoty 307,009,80 zł z powołaniem na tożsamą podstawę żądania, jak we wcześniejszych pismach.

Pozwana pełni jedynie funkcję reprezentanta i organu funduszy inwestycyjnych, które posiadają odrębną od pozwanej osobowość prawną i stanowią samodzielny podmiot praw i obowiązków.

Stosownie do art. 38 ust 1 ustawy z 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. 2004 r., nr 146, poz. 1546 ze zm.) („u.f.i.”) Towarzystwem funduszy inwestycyjnych może być wyłącznie spółka akcyjna z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, która uzyskała zezwolenie Komisji na prowadzenie działalności w zakresie tworzenia funduszy inwestycyjnych i zarządzanie nimi, w tym pośrednictwa w zbywaniu i odkupywaniu jednostek uczestnictwa,

reprezentowania ich wobec osób trzecich oraz zarządzania zbiorczym portfelem papierów wartościowych (art. 45 ust 1 u.f.i.). Jak wynika z art. 4 ust 1 u.f.i. towarzystwo funduszy inwestycyjnych tworzy fundusz inwestycyjny, zarządza nim i reprezentuje fundusz w stosunkach z osobami trzecimi. Zgodnie z ust 2 powołanego przepisu, towarzystwo utworzone zgodnie z przepisami ustawy, jest organem funduszu inwestycyjnego. Ponadto jak podkreślono w art. 4 ust 4 u.f.i. fundusz nie jest podmiotem zależnym od towarzystwa nim zarządzającego ani od osoby posiadającej bezpośrednio lub pośrednio większość głosów w zgromadzeniu inwestorów lub w radzie inwestorów. Stosownie do art. 3 ust 1 u.f.i. fundusz inwestycyjny jest osobą prawną, której wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze publicznego, a w przypadkach określonych w ustawie również niepublicznego, proponowania nabycia jednostek uczestnictwa albo certyfikatów inwestycyjnych, w określone w ustawie papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe.

W świetle powyższych przepisów Sąd Okręgowy stwierdził, że towarzystwo funduszy inwestycyjnych i fundusz inwestycyjny są odrębnymi podmiotami mającymi status osoby prawnej.

Powód domagał się odszkodowania za straty jakie miał ponieść w związku z nabyciem jednostek uczestnictwa, a następnie zleceniem ich odkupienia po cenie niższej niż cena nabycia, pomimo że zapewniany był o gwarantowanym zysku z inwestycji. W ocenie Sądu roszczenie w tym zakresie powinno być skierowane do konkretnych funduszy inwestycyjnych, od których jednostki uczestnictwa powód nabył (w niniejszej sprawie do (...) (...) Inwestycyjnego Otwartego, który powstał na podstawie decyzji z 28 grudnia 2007 r. m.in. z połączenia (...) (...) Akcji oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek, które przekształciły się następnie w jego subfundusze). Powód natomiast skierował swoje żądanie do (...) (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A., który stosownie do powołanych przepisów u.f.i. utworzył fundusze inwestycyjne (...) (...) Akcje oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek, zarządzał nimi i reprezentował je w stosunkach z osobami trzecimi. Przepisy u.f.i. wprost wskazują, że towarzystwo funduszy inwestycyjnych ma status organu funduszy inwestycyjnych (art. 4 ust 2 u.f.i.), których niezależność od towarzystwa jest dodatkowo podkreślona w art. 4 ust 4 u.f.i.

Sąd Okręgowy na rozprawie 28 stycznia 2014 r. oddalił sformułowany w piśmie z 9 sierpnia 2013 r. wniosek powoda o dopozwanie funduszy, bowiem nie spełniał on wymogów przewidzianych w art. 194 k.p.c. W szczególności Sąd Okręgowy stwierdził, że wniosek na podstawie wzmiankowanego przepisu nie może być zgłaszany w formie ewentualnej, o ile Sąd dojdzie do przekonania, że oznaczenie strony pozwanej jest nieprawidłowe. To do powoda jako dysponenta procesu należało sprecyzowanie, kto w zainicjowanym przez niego postępowaniu jest stroną pozwaną. Niezależnie od powyższego Sąd wskazał, że przedmiotowy wniosek nie spełniał również wymogów formalnych - pismo nie zawierało oznaczenia podmiotów, które miały zostać dopozwane (wskazano jedynie numery rejestru funduszy), nie wskazano ich miejsca siedziby i adresu, jak również nie zostały dołączone odpisy pozwu wraz z załącznikami celem ich przesłania dopozywanym podmiotom.

Sądu Okręgowy wskazał, że skutków procesowych nie mogło wywołać również pismo z 19 lutego 2014 r., w którym powód dokonał „sprostowania” oznaczenia strony pozwanej wskazując, że jest nią (...) (...) Akcje oraz M. (...) Małych i Średnich Spółek. W ocenie Sądu Okręgowego nie sposób uznać, że nieprawidłowe oznaczenie strony pozwanej, tj. wskazanie całkowicie odrębnej osoby prawnej, mogło stanowić możliwą do sprostowania omyłkę. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 13 czerwca 1980 r., IV CR 182/80 „Tam natomiast, gdzie powód prawidłowo oznaczył podmiot, który według jego intencji miał być stroną przeciwną, ale – z punktu widzenia prawa materialnego - dokonał doboru tego podmiotu w sposób niewłaściwy, do usunięcia wady aktu jego woli może dojść już tylko przez odwołanie wadliwej czynności procesowej (art. 203 k.p.c.) albo w drodze podmiotowego przekształcenia procesu (art. 194 - 198 k.p.c.)”. Żadna z powyższych czynności nie została przez powoda dokonana, w związku z czym sąd uznał, że powód nie zdołał dokonać skutecznej zmiany w zakresie oznaczenia strony pozwanej i stwierdził, że (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. nie posiada legitymacji biernej do występowania w sprawie, skutkiem czego oddalił powództwo.

Jedynie na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, że niezależnie od powyższych rozważań powołana przez powoda podstawa prawna roszczeń nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Powodowi przysługiwało roszczenie o naprawienie szkody w oparciu o przepisy o odpowiedzialności deliktowej (art. 415 i nast. k.c.), które jako dalej idący środek ochrony wyklucza istnienie w niniejszej sprawie interesu prawnego w ustaleniu nieważności umów.

Dodatkowo powód powołał się na istniejące po jego stronie wady oświadczenia woli w momencie zawierania umowy nabycia jednostek uczestnictwa w postaci błędu w kwalifikowanej postaci, tj. podstęp (art. 86 k.c.) oraz wyzysku (art. 388 k.p.c.). Niezależnie jednak od faktu, czy powód działał pod wpływem wad oświadczenia woli czy też wady te nie wystąpiły, sąd stwierdził, że powód uchybił przewidzianym w kodeksie cywilnym terminom, w których mógł uchylić się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli.

Zgodnie z art. 88 § 1 i 2 k.c. uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie przed upływem roku od wykrycia błędu. Dyspozycję wykupienia posiadanych przez siebie jednostek uczestnictwa powód złożył już 29 czerwca 2010 r. Transakcja ta dokonana była poniżej ceny nabycia tychże jednostek, uiszczonej przez powoda 18 czerwca 2007 r., bowiem powód zakupił je za 230.000 zł natomiast wykup został dokonany za cenę 126.193,23 zł. Przyjmując zatem, że powód został wprowadzony w błąd, stwierdzić należy, że najpóźniej od 29 czerwca 2010 r. wiedział o poniesionej stracie, a więc musiał także uświadomić sobie fakt działania pod wpływem błędu, bowiem miał on być zapewniany jedynie o atrakcyjnym zysku. Wydaje się, że wiedzę tą powód mógł osiągnąć wcześniej. Jak bowiem wynikało z treści pozwu i zeznań powoda, zapewniano go o gwarantowanym zysku na poziomie 15 - 20% rocznie. Spadek wartości posiadanych jednostek uczestnictwa niewątpliwie był skutkiem rozłożonego w czasie procesu, nie miał zaś charakteru nagłego zdarzenia, zatem już wcześniej możliwe było jego zaobserwowanie i stwierdzenie, że brak jest obiecywanego zysku.

W odniesieniu do kwestii wyzysku, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 388 § 2 k.c. uprawnienia strony do żądania zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, żądania unieważnienia umowy wygasają z upływem dwóch lat od zawarcia umowy. Nabycie jednostek uczestnictwa nastąpiło 18 czerwca 2007 roku, a zatem powyższy termin upłynął bezskutecznie 18 czerwca 2009 roku. Tym niemniej Sąd Okręgowy zaznaczył, że w okolicznościach niniejszej sprawy trudno mówić o braku ekwiwalentności świadczeń w zawartej przez powoda umowie nabycia jednostek uczestnictwa, bowiem zostały one zakupione po cenie odpowiadającej ich ówczesnej wartości.

O kosztach procesu Sąd okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości i zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego:

- art. 194 k.p.c. w zw. z art. 4 ustawy poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że w razie błędnego oznaczenia jako strony towarzystwa inwestycyjnego tj. organu osoby prawnej zamiast funduszu inwestycyjnego, tj. osoby prawnej należy dokonać podmiotowej zmiany powództwa, co doprowadziło do uznania, iż pismo powoda z dnia 19 lutego 2014 r. nie wywołało skutków prawnych i do uznania, iż jako strona pozwana wskazany został podmiot nieposiadający legitymacji procesowej biernej;
- art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 k.p.c. polegające na jego błędnym zastosowaniu wbrew zasadzie da mihi factum, dabo tibi ius i uznaniu, iż powołana przez powoda podstawa prawna roszczenia nie zasługuje na uwzględnienie, z uwagi na brak interesu prawnego powoda;
- art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej nie swobodnej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że powód dowiedział się o wprowadzeniu go w błąd najpóźniej 29 czerwca 2010 r., przez co uchybił terminowi do uchylenia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia woli, co w

konsekwencji doprowadziło do naruszenia art. 88 § 1 i 2 k.c., mimo iż z zeznań powoda wynikało, iż dowiedział się o wprowadzeniu go w błąd w dniu 21 października 2010 r.

W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości; alternatywnie wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji celem ponownego rozpoznania, oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania.

Pozwany wniósł o odrzucenie apelacji oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego, bądź o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna na podstawie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c.

Powód wywiódł apelację przeciwko podmiotowi, który nie był stroną procesu i którego zaskarżony wyrok nie dotyczy. W apelacji jako pozwanego wskazano M.(...) Inwestycyjny Otwarty, tymczasem wyrok zapadł przeciwko (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. z siedzibą w W..

Z treści zaskarżonego wyroku wynika jednoznacznie, że Sąd Okręgowy rozstrzygnął o powództwie M. O. przeciwko (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. w W., nie rozstrzygnął natomiast o roszczeniach M. O. przeciwko (...) Inwestycyjny Otwarty, zatem apelacja skierowana przeciwko (...) Inwestycyjny Otwarty, nie zawiera substratu zaskarżenia. Brak rozstrzygnięcia o roszczeniach skierowanych w stosunku do konkretnej strony uniemożliwia zaskarżenie orzeczenia apelacją w stosunku do tej strony. Apelacja taka różni się bowiem z przedmiotem objętym granicami rozstrzygnięcia.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, w sytuacji gdy strona wniosła środek odwoławczy dotyczący przedmiotu nieobjętego rozstrzygnięciem w sentencji orzeczenia, środek ten podlega odrzuceniu jako niedopuszczalny z powodu braku substratu zaskarżenia (por. postanowienia SN z dnia: 25 lutego 1997 r., II CKN 15/97, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 89; 11 września 2002 r., V CKN 1165/00, LEX nr 57221; 19 lipca 2006 r., I CZ 35/06, LEX nr 584195; 10 listopada 2009 r., II PZ 19/09, LEX nr 574537; 4 lutego 2011 r., I UZ 174/10, LEX nr 1391158, 21 września 2011 r., II PK 34/11, LEX nr 1103014). Przedmiotowa apelacja jako skierowana przeciwko podmiotowi, który nie był stroną procesu podlegała zatem odrzuceniu przez sąd I instancji w oparciu o art. 370 k.p.c. Ponieważ sąd I instancji nie odrzucił apelacji, Sąd Apelacyjny władny był to uczynić w oparciu o art. 373 k.p.c.

Sąd Apelacyjny podziela wyrażane w orzecznictwie stanowisko, iż należy odróżnić niewłaściwe oznaczenie strony od niewłaściwego doboru podmiotów procesu. Tam, gdzie powód prawidłowo oznaczył podmiot, który według jego intencji miał być stroną przeciwną, ale - z punktu widzenia prawa materialnego - dokonał doboru tego podmiotu w sposób niewłaściwy, do usunięcia wady aktu jego woli może dojść tylko przez odwołanie wadliwej czynności procesowej (art. 203 k.p.c.) albo w drodze podmiotowego przekształcenia procesu (art. 194-198 k.p.c.).

W postanowieniu z 11 sierpnia 2005r. VCK 758/04 Sąd Najwyższy wskazał, że na podstawie art. 350 k.p.c. można sprostować w wyroku niedokładność przez uściślenie oznaczenia strony, jednak jest to dopuszczalne tylko wtedy, gdy istnienie oczywistej omyłki wynika z oceny zakresu przedmiotowego i podmiotowego rozstrzygnięcia. W trybie art. 350 § 1 k.p.c. nie może dochodzić do podmiotowego przekształcenia procesu, z obejściem właściwych w tej mierze przepisów art. 194-198 k.p.c. Z kolei w wyroku z 13 czerwca 1980r. IV CR 182/80 Sąd Najwyższy wskazał, że podmiotowe przekształcenie powództwa staje się aktualne dopiero wówczas, gdy wady w wyznaczeniu przez powoda podmiotowych granic procesu nie można naprawić w drodze sprostowania oznaczenia stron. Gdy nie orientując się, kto według przyjętej konstrukcji prawnej powinien być stroną, powód wciągnął do procesu niewłaściwego pozwanego (np. jednostkę organizacyjną osoby prawnej zamiast tę osobę - naprawienie wady następuje w drodze sprostowania oznaczenia stron. Polega ono na uzupełnieniu lub konkretyzacji (lecz nie na zmianie) pierwotnego oznaczenia strony i - w konsekwencji tego - wyeliminowaniu przez sąd z procesu osoby niewłaściwej oraz wezwaniu do udziału w sprawie innej, właściwej, odpowiednio do woli powoda. Sąd Apelacyjny stanowisko wyrażone w w/w orzeczeniach

podziela i przyjmuje, że prawidłowe jest Stanowisko Sądu Okręgowego, iż w niniejszej sprawie niedopuszczalne było sprostowanie oznaczenia strony pozwanej, albowiem prowadziłyby nie do konkretyzacji pierwotnego oznaczenia strony lecz do wyeliminowania z procesu osoby niewłaściwej i wezwaniu do udziału w sprawie zupełnie innej osoby prawnej, wbrew uregulowaniom zawartym w art. 194-198 k.p.c. Należy podkreślić, że powód właśnie na zarzut braku legitymacji biernej, podniesiony przez (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A. w W., podjął działania zmierzające do zmiany podmiotowej po stronie pozwanej, ale nie były one skuteczne.

Powód kupił jednostki uczestnictwa w dwóch różnych funduszach będących dwoma różnymi osobami prawnymi tj. (...) (...) Akcje i M. (...) Małych i Średnich Spółek, które uległy połączeniu z innymi funduszami w (...) Inwestycyjny Otwarty, zaś jako pozwanego wskazał (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A., który jest wprawdzie organem funduszy ale jednocześnie jest odrębną osobą prawną. Z twierdzeń podnoszonych w pozwie wynikało zaś, że zarzuty powoda kierowane są wobec (...) Funduszy Inwestycyjnych S.A.

Na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym powód wyjaśnił, że celowo wniósł apelację przeciwko (...) Inwestycyjny Otwarty, zatem oznaczenie strony pozwanej w apelacji nie stanowi omyłki podlegającej sprostowaniu w trybie art. 350 k.p.c.

Skoro brak jest podstaw do przyjęcia, bądź że oznaczenie pozwanego w apelacji jako (...) Inwestycyjny Otwarty stanowi oczywistą omyłkę, bądź że oznaczenie pozwanego jako (...) Inwestycyjny Otwarty w zaskarżonym wyroku stanowi oczywistą omyłkę sądu I instancji, apelacja jako pozbawiona substratu zaskarżenia, uległa odrzuceniu na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. Bezspornie, (...) Inwestycyjny Otwarty nie był stroną postępowania przed sądem I instancji.

O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z wynikiem sporu w oparciu o art. 98 par. 1 i 3 k.p.c.

Katarzyna Polańska-Farion Ewa Kaniok Agnieszka Wachowicz - Mazur